

NYHET

■ Oppsiktsvekkende funn om forurensingen i Bergen

VEDFYRING ER

Mens folk snakker om dieselmotorer og supplyskip, viser ny forskning at de mest helseskadelige utslippene stammer fra vedfyring.

GEIR KVILE
geir.kvile@ba.no

BERGEN: - PM_{2,5} er de partiklene som er farlige for folk, det er de som kommer inn i blodstrømmen, og høyere konsentrasjoner av slike små forbrenningspartikler gir større risiko for hjerte/karsykdom og hjerne slag, sier assisterende kommuneoverlege i Helseverneheten i Bergen, Arve Bang, til BA.

Ny rapport

Han var på gjennomgangen av den ferske forskningsrapporten til Nansensenteret. Her har de blant annet målt kildene til noe av luftforurensingen som herjer i Bergen på dager med inversjon. Inversjon vil si at kald luft fra oven presser og holder varmere luft fra bakkenivå «på plass». Slik øker konsentrasjonen av utslipp fra de ulike forurensningskildene i luften som folk bor og puster i.

Forskerne på Nansensenteret viste frem plansjer der det gikk frem at konsentrasjonen av PM_{2,5} er lik mandag til og med søndag, i slike perioder. I løpet av døgnet øker den i morgentimene, så synker den til 16-17-tiden. Da øker den igjen, og holder seg høy frem til like over midnatt.

- Det er helt tydelig at dette mønsteret følger rytmen til folk: De står opp, fyrer litt i peisen. Kommer hjem fra jobb og fyrer i peisen frem til de legger seg. Bildet er helt annerledes enn for utslippene av NO_x, der konsentrasjonen i luften øker og synker i takt med biltrafikkbildet, sier en av forskerne bak rapporten, Tobias Wolf.

Ikke skip

I går kunne BA fortelle at under dager med inversjon så er det stort sett en liten fralandsvind i Bergensdalen. Denne vinden gjør at eksosen fra supplybåtene som ligger til i indre havn

NANSENSENTERET: Lars Petterson, Tobias Wolf og Igor Esau.

FAKTA

■ Svevestøv deles inn etter størrelse, der PM₁₀₀ er større enn PM₁₀, og videre nedover. Ultrafine partikler er fra PM₁₀ og nedover. Fra PM_{2,5} og nedover kommer fra forbrenningsprosesser.

■ NO_x er en kjemisk forbindelse av nitrogen og oksygen som er spesielt plagsomt for astmatikere og allergikere, særlig i kombinasjon med svevestøv.

ikke kommer inn på land. Slik ble disse skipene, som kommunens klimabyråd Julie Andersland ville fjerne i vinter, frikjent. Bidraget deres til det totale forurensningsbildet på kalde dager vinterstid er lite.

Ifølge rapporten som forskerne har gitt ut er det altså vedfyring som er den store synderen når det kommer til skadelige forbrenningspartiklene PM_{2,5}.

- Denne forskningen oss et godt faktagrunnlag, men vi har lenge hatt mistanker om at det er slik det er, sier Bang.

Ved siden av helsefaren som Bang påpeker innledningsvis, gir høye konsentrasjoner av disse partiklene også plager for folk med astma, allergi og kols.

- Er det ikke temmelig underkommunisert at vedfyring er et såpass vesentlig forhold i det bergenske forurensningsbildet?

- Jeg synes ikke det. Vi har i alle fall forsøkt å kommunisere ut at vedfyring er en vesentlig del av bildet. Nå har vi også fått panteordningen for gamle vedovner tilbake. Men det er klart at denne rapporten vil bidra til et bedre beslutningsgrunnlag videre, sier Bang.

Finansiert av flere

Rapporten er betalt av Rieber-

EKSPERT: Arve Bang, overlege.

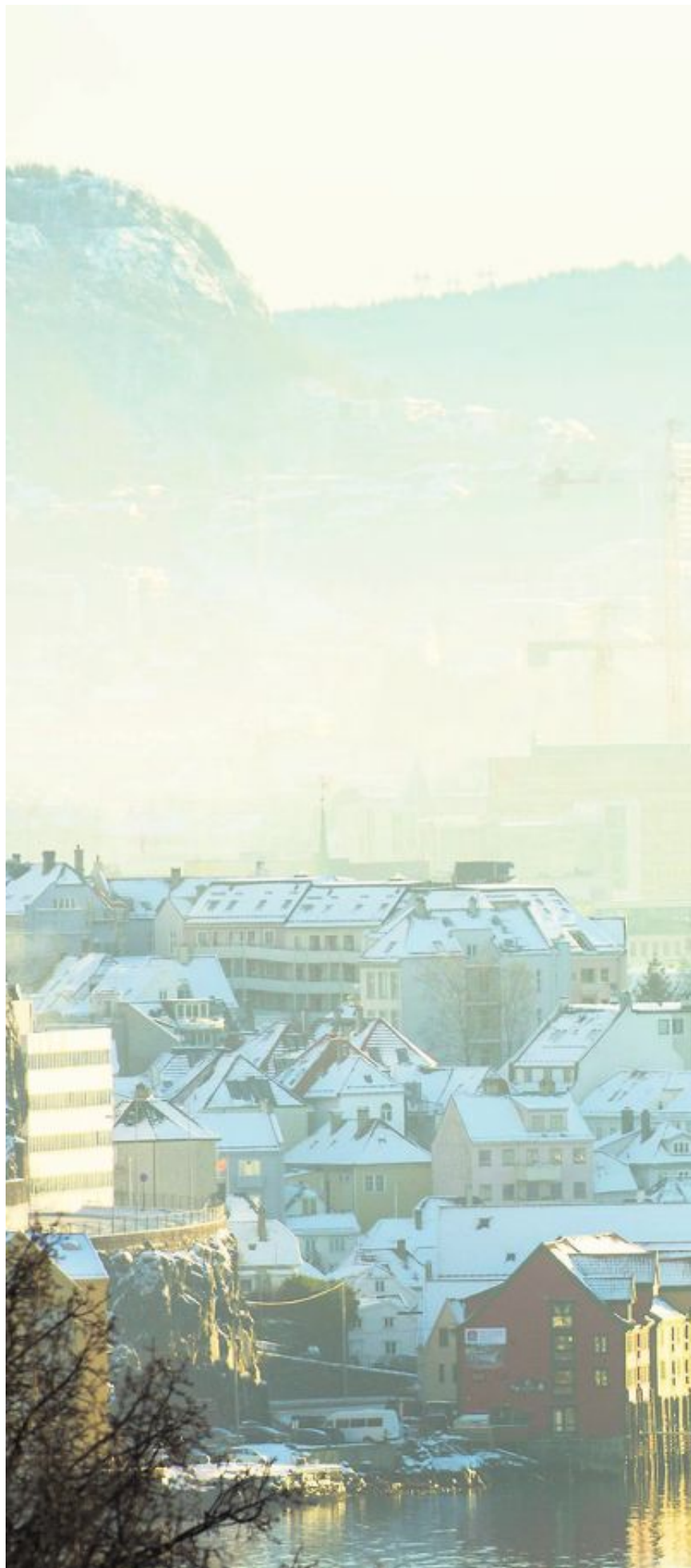
fondene, havnen og kommunen. Spørsmålene havnen ønsket besvart kretset rundt hvor mye utslipp supply- og cruiseskip står for. Svaret var at på dager med inversjon er bidraget uhyre lite. På sommertid er derimot de lokale utslippene fra cruiseskipene til dels betydelige rundt Bergenhus festning.

De høyeste konsentrasjonene av PM_{2,5} er i tilknytning til områder med størst befolknings tetthet i enebolighus og antall registrerte vedovner. Forskerne har funnet de høyeste konsentrasjonene av PM_{2,5} i Sandviken og Nordnes/Nøstet - med vinddrevene spredningsmønstre mot sentrum og Byfjorden.

- Høye konsentrasjoner er også observert i hele Årstad bydel, spesielt i områdene hvor modellen viser lite eller ingen vind nær bakken, står det der.

Lev ikke i den tro at biltrafikken er frikjent. De står for den vesentligste delen av NO_x-utslippene, og de som slipper ut mest av dette igjen er nyere dieselmotorer og tungtransport.

Også dette er plagsomt og helseskadelig for folk.

IKKE GIFT, MEN DIS: Det vi ser og kaller for giftlokket over Bergen er ikke gift,

Mann i 20-årene pågrepet etter anmeldt voldtekt i Bergen

En mann i begynnelsen av 20-årene er pågrepet, siktet for å ha voldtatt en ung kvinne i Bergen i mai i år.

Mannen ble i går ettermiddag varetektsfengslet for to uker med brev og besøksforbud samt full isolasjon i én uke.

Mannen er siktet for en såkalt sovevoldtekt, hvor offeret, en

kvinne i slutten av tenårene, skal ha vært ute av stand til å motsette seg handlingen, får BA opplyst.

Hendelsen skal ha skjedd i en sentrumsleilighet en sen natt, og flere skal ha vært til stede. Ifølge BT skal kvinnen ha gitt uttrykk for at hun ble dopet ned før voldtekten.

Politiadvokat Sven Arne Dahl-Michelsen ønsker ikke å kommentere etterforskningen overfor BA, og han ba om at rettsmøtet i går ble holdt for lukkede dører. Det fikk politiet medhold i av dommeren.

Bakgrunnen skal være at politiet ikke har fått avhørt flere sentrale

vitner i saken.

Mannen i 20-årene nekter straffskyld, men retten finner at det er sannsynlighetsovervekt forsiktelsen. Det innebærer at dommeren mener at det er mer sannsynlig at han har noe med voldtekten å gjøre enn at han ikke har det.

Politiet har de siste ukene etterforsket en anmeldt voldtekt fra en 17 år gammel jente like ved Handelshøyskolen i Bergen, men BA får opplyst at det ikke er noe nytt i den saken.

Den nye voldtektsiktelse skal ha kommet etter en annen anmeldelse på forsommeren i år.

n fra Nansensenteret

R VERSTINGEN

KLIMABYRÅD: Julie Andersland (V).

Vil gi mer til pant av ovner

Julie Andersland (V) sier at hun nå jobber med å få utvidet panteordningen av vedovner.

- Da vil vi få fjernet flere forurensende ovner, sier Andersland.

Byrådet gjeninnførte panteordningen for forurensende vedovner i fjor høst, etter at den på grunn av det tidligere Høyrebyrårets pengemangel var fjernet.

- Ordningen er blitt veldig populær, og mange står i kø for å fjerne sine gamle ovner. Denne ordningen gjør at det lønner seg å velge miljøvennlig, og det ønsker vi å gjøre mer av, sier klimabyråden til BA.

Hun viser ellers til at biltrafikken står for de største utslippene av NOx, klimautslipp og svevestøv som følge av asfaltslitasje - og varsler ingen endringer i politikken på dette området.

For 2016 var det avsatt tarvelige to millioner kroner til panteordningen, det gir 5000 kroner i støtte til 380 nye ovner.

- Hva med et fyringsforbud?
- Problemet er at de dårligste ovnene er i de eldste husene som også er dårligst isolert, og som ikke uten videre har gode alternativer til oppvarming, sier Andersland.

Hun forteller også at de løpende skifter ovner i kommunale boliger.